

**BİLECİK ŞEYH EDEBALI ÜNİVERSİTESİ SAĞLIK BİLİMLERİ
FAKÜLTESİ HEMŞİRELİK BÖLÜMÜ**

**2025-2026 EĞİTİM ÖĞRETİM YILI BAHAR DÖNEMİ
AFET HEMŞİRELİĞİ DERSİ EĞİTİM PROGRAMI KİTAPÇIĞI**

DERSTEN SORUMLU ÖĞRETİM ELEMANI

Dr. Öğr. Üyesi Eylül Gülnur ERDOĞAN

İÇİNDEKİLER

1. Afet Hemşireliği Dersi

- 1.1. Dersin Tanımı ve Amacı**
- 1.2. Eğitim Modeli**
- 1.3. Dersin Genel Hedefleri**
- 1.4. Dersin Öğrenme Çıktıları**
- 1.5. Dersin Öğretim Yöntem ve Teknikleri**
- 1.6. Dersin Değerlendirmesi**

2. Haftalık Ders İçeriği

- 2.1. Afet Hemşireliği Dersi Haftalık Ders İçeriği**
- 2.2. Afet Hemşireliği Dersi Haftalık Ders Planı**

3. Afet Hemşireliği Dersi Kaynak Listesi

1. Afet Hemşireliği Dersi

1.1. Dersin Tanımı ve Amacı

Afet Hemşireliği dersi, olağandışı durumlar ve afetlerde birey, aile ve toplumun sağlık gereksinimlerini karşılamaya yönelik hemşirelik bakımını hem kuramsal hem de uygulamalı açıdan ele almayı amaçlayan bir derstir. Ders kapsamında afetlerin tanımı, türleri ve epidemiyolojisi, afet yönetimi döngüsü, afet hemşiresinin rol ve sorumlulukları, hastane öncesi acil sağlık hizmetleri, afet triyajı, bulaşıcı hastalıkların kontrolü, çevre ve beslenme hizmetleri, dezavantajlı gruplara yaklaşım, çocuk ve okul sağlığı hizmetleri, afetlerin ruh sağlığına etkileri, psikososyal destek ve rehabilitasyon süreçleri öğretilir. Ayrıca afetlerde yasal ve etik sorunlar, multidisipliner ekip çalışması, afet ortamında iletişim becerileri ve bakımın sürekliliğini sağlamaya yönelik stratejiler de ders içeriğinde yer almaktadır.

Bu dersin amacı, öğrencilerin afetlerin sağlık üzerindeki etkilerini ve afet yönetim süreçlerini öğrenmelerini; afetlerde özel gereksinimi olan bireylerin bakım ihtiyaçlarını tanımlamalarını; triyaj ve acil müdahale yöntemlerini kavramalarını; bulaşıcı hastalık risklerini, çevre sağlığı ve beslenme hizmetlerini yönetebilmelerini sağlamaktır. Öğrenciler aynı zamanda afetlerde hemşirenin yasal ve etik sorumluluklarını, multidisipliner ekip içinde iletişim ve iş birliği yöntemlerini öğrenir. Böylece birey, aile ve toplum düzeyinde afetlere hazırlık, müdahale ve iyileştirme süreçlerinde hemşirenin rolünü etkin bir şekilde yerine getirebilecek bilgi ve becerilere sahip olurlar.

1.2. Eğitim Modeli

Afet hemşireliği dersinde klasik eğitim modeli uygulanmaktadır. Uygulanan bu modelde öğrencilerin mesleki bilgi beceri ve tutumlarının geliştirilmesi amaçlanmaktadır. Bu süreç, Bloom'un Taxonomisinden yararlanılarak öğrencilerin, bilişsel, duyuşsal ve psikomotor düzeyde öğrenmelerini destekleyecek şekilde yürütülmektedir.

1.3. Dersin Genel Hedefleri

- Afet hemşireliğinin amacını, önemini ve toplum sağlığı üzerindeki etkilerini kavrayarak mesleki uygulamalarında kullanabilmeleri,
- Afetlerin birey, aile ve toplum üzerindeki etkilerini değerlendirip uygun hemşirelik yaklaşımlarını geliştirebilmeleri,
- Afetlerde hastane öncesi acil sağlık hizmetleri, triyaj ve ilk müdahale süreçlerini kazanmaları,
- Afetlerde bulaşıcı hastalık risklerini ve çevre sağlığı sorunlarını yönetebilme becerisi kazanmaları,
- Çocuklar, kadınlar ve dezavantajlı gruplar gibi özel bakım gereksinimi olan bireylerin ihtiyaçlarını belirleyerek uygun hemşirelik girişimlerini uygulayabilmeleri,
- Afetlerin ruh sağlığına etkilerini tanıyıp psikososyal destek ve rehabilitasyon hizmetlerine yönlendirebilmeleri,
- Afetlerde hemşirelik bakımına yönelik yasal ve etik ilkeleri kavrayıp uygulamalarında dikkate alabilmeleri,
- Multidisipliner ekip çalışmasına etkin şekilde katılabilmeleri ve iletişim becerilerini geliştirebilmeleri.

1.4. Dersin Öğrenme Çıktıları

- Afet hemşireliğinin amacını, önemini ve toplum sağlığı üzerindeki etkilerini açıklar.
Ölçme Araçları: Ara Sınav, Kısa Sınav, Final Sınavı
- Afetlerin birey, aile ve toplum üzerindeki etkilerini değerlendirerek uygun hemşirelik yaklaşımlarını geliştirir.
Ölçme Araçları: Ara Sınav, Kısa Sınav, Final Sınavı
- Afetlerde hastane öncesi acil sağlık hizmetlerini, triyaj ve ilk müdahale süreçlerini açıklar ve uygular.
Ölçme Araçları: Ara Sınav, Kısa Sınav, Final Sınavı
- Afetlerde bulaşıcı hastalık risklerini ve çevre sağlığı sorunlarını yönetir.
Ölçme Araçları: Ara Sınav, Kısa Sınav, Final Sınavı
- Afetlerde beslenme hizmetlerini planlar ve uygular.
Ölçme Araçları: Ara Sınav, Kısa Sınav, Final Sınavı
- Çocuklar, kadınlar ve dezavantajlı grupların afetlerdeki özel bakım gereksinimlerini tanımlar ve uygun hemşirelik girişimlerini uygular.
Ölçme Araçları: Ara Sınav, Kısa Sınav, Final Sınavı

- Afetlerin ruh sağığına etkilerini açıklar, psikososyal destek ve rehabilitasyon hizmetlerini uygular.

Ölçme Araçları: Ara Sınav, Kısa Sınav, Final Sınavı

- Afet hemşireliğinde yasal ve etik ilkeleri açıklar ve uygulamalarında dikkate alır.

Ölçme Araçları: Ara Sınav, Kısa Sınav, Final Sınavı

- Multidisipliner ekip çalışmasına katılır ve afet ortamında iletişim becerilerini etkin şekilde kullanır.

Ölçme Araçları: Ara Sınav, Kısa Sınav, Final Sınavı

1.5. Dersin Öğretim Yöntem ve Teknikleri

Derslerde öğrenme sürecini desteklemek amacıyla farklı öğretim yöntem ve teknikleri bir arada kullanılmaktadır. Öncelikli yöntemlerden biri *anlatım* yöntemidir. Bu yöntem, öğrencilerin temel bilgileri düzenli ve sistematik şekilde edinmelerini sağlar. Özellikle teorik bilgilerin aktarılmasında, konunun ana hatlarının kavratılmasında anlatım oldukça etkilidir.

Anlatımı destekleyen bir diğer yöntem *soru-cevap tekniğidir*. Bu teknik, öğrencilerin derse aktif katılımını artırmakta, öğretim elemanı ile etkileşim kurlmalarına ve konuyu daha derinlemesine anlamalarına imkân tanımaktadır. Öğrenciler, merak ettikleri noktaları sorarak açıklığa kavuşturmakta, öğretim elemanı da öğrenmenin düzeyini ölçme fırsatı bulmaktadır.

Örneklendirme yöntemi ile soyut kavramlar somutlaştırılmakta, teorik bilgilerin günlük yaşam ve klinik uygulamalarla bağlantısı kurulmaktadır. Bu sayede öğrenciler, öğrendiklerini daha kalıcı şekilde içselleştirmekte ve ileride mesleki uygulamalarda kullanabilecek hale gelmektedir.

Görsel materyallerin kullanımı (şemalar, tablolar, maketler, videolar) afet yönetim döngüsü, afet triyajı, acil müdahale süreçleri ve afetlerde sağık hizmetlerinin organizasyonu gibi konuların daha iyi anlaşılmasını sağlar. Görsel unsurlar, karmaşık afet senaryolarının ve kriz yönetimi süreçlerinin zihinde daha kolay yapılandırılmasına yardımcı olur.

Öğrencilerin yaratıcı düşünme ve problem çözme becerilerini geliştirmek amacıyla beyin fırtınası tekniğı kullanılmaktadır. Bu teknik, öğrencilerin afet senaryolarına yönelik yenilikçi çözüm önerileri geliştirmelerine katkı sağlar. Özellikle afet triyajı, hastane öncesi acil sağık hizmetleri veya toplum temelli afet hazırlık programları gibi çok yönlü çözüm gerektiren konularda farklı bakış açıları ortaya çıkarır.

Gösterip yaptırma (demonstrasyon) yöntemi, afetlerde uygulanacak acil bakım, temel yaşam desteğı, kişisel koruyucu ekipman kullanımı, barınma ve beslenme hizmetlerinin organizasyonu gibi uygulamalara hazırlık açısından önemli bir yer tutmaktadır. Öğretim elemanı, bu uygulamaları göstererek öğrencilerin görsel olarak öğrenmelerini ve doğru teknikleri pekiştirmelerini sağlamaktadır.

Ayrıca, vaka analizi ve vaka örnekleri yöntemiyle öğrenciler, gerçek yaşamdan alınan afet senaryoları üzerinde çalışmaktadır. Bu yöntem, hem kuramsal bilginin pratikte uygulanmasını kolaylaştırmakta hem de öğrencilerin eleştirel düşünme, karar verme ve hemşirelik bakımını planlama becerilerini geliştirmektedir.

Son olarak, video kullanımı da derslerde öğrenmeyi destekleyen araçlardan biridir. Özellikle afet müdahalesi, tahliye süreçleri, triyaj uygulamaları, psikososyal destek hizmetleri veya saha çalışmaları gibi durumlarda video materyalleri, öğrencilerin gözlem yapmasını, doğru uygulamaları öğrenmesini ve pekiştirmesini sağlamaktadır.

1.6. Dersin Değerlendirmesi

Dersin değerlendirilmesinde akademik takvimde belirtilen tarihlere uygun olarak Ara Sınav (%30), Kısa Sınav (%20) ve Final Sınavı (%50) uygulanmaktadır. Öğrencilerin başarı durumları yalnızca bu sınavlardan aldıkları puanlar üzerinden değerlendirilmektedir.

2. Haftalık Ders İçeriği

2.1. Afet Hemşireliği Dersi Haftalık Ders İçeriği

Dersin Haftası	İçerik
1	Derse Giriş
2	Afet Tanımı ve Türleri ve Epidemiyolojisi
3	Dünya’da ve Türkiye’de Afetler ve afet Hemşireliğinin Rol ve Sorumlulukları
4	Afetlerde Hastane ncesi Acil Sağlık Hizmetleri
5	Afetlerde Hastane ncesi İlkyardım
6	Afet Triyajı ve Hastane Acil Sağlık Hizmetleri
7	Afetlerde evre Sağlığı Hizmetleri
8	Yarıyıl İçi Sınavı
9	Afetlerde Bulaşıcı Hastalıklar
10	Afetlerde Beslenme Hizmetleri
11	Afetlerde Dezavantajlı Gruplara Yaklaşım
12	Afetler ve ocuk Sağlığı
13	KISA SINAV
14	Okul Sağlığı Hemşireliği ve Afetlere Yaklaşım
15	Afetlerin Ruh Sağlığına Etkileri Afetlerde Psikososyal Destek ve Rehabilitasyon
16	Afet Müdahalesinde Yasal ve Etik Sorunlar / Olağandışı Durumların Yönetiminde Teknoloji Kullanımı
17	Final Sınavı

2.2. Afet Hemşireliği Dersi Haftalık Ders Planı

Tarih	Saat	Sorumlu Öğretim Elemanı	Dersin Konusu	İçerik Özeti	Dersin Hedefleri	Öğretim Metodları
26.02.2026		Dr. Öğr. Üyesi Eylül Gülnur ERDOĞAN	Derse Giriş	Dersin amacı, kapsamı, işleyişi, değerlendirme yöntemleri ve öğrencilerden beklentilerin açıklanması.	Tanışma Dersin Tanıtımı	Anlatım
5.03.2026		Dr. Öğr. Üyesi Eylül Gülnur ERDOĞAN	Afet Tanımı ve Türleri ve Epidemiyolojisi	Afet kavramı, doğal ve insan kaynaklı afet türleri, afetlerin epidemiyolojik özellikleri ve toplum sağlığına etkileri.	● Afet kavramını tanımlar ve özelliklerini açıklar. ● Doğal ve insan kaynaklı afet türlerini sınıflandırır. ● Afetlerin epidemiyolojik özelliklerini açıklar. ● Afetlerin toplum sağlığı üzerindeki etkilerini değerlendirir.	Anlatım Soru-cevap Örneklendirme Görsel Materyal Kullanımı
12.03.2026		Dr. Öğr. Üyesi Eylül Gülnur ERDOĞAN	Dünya’da ve Türkiye’de Afetler ve afet Hemşireliğinin Rol ve Sorumlulukları	Dünya ve Türkiye’de meydana gelen afetlerden örnekler, afet hemşireliğinin tanımı, rol ve sorumlulukları.	● Dünya ve Türkiye’de meydana gelen afetlere örnekler verir. ● Afetlerin sağlık sistemi ve toplum sağlığı üzerindeki etkilerini tartışır. ● Afet hemşireliğini tanımlar. ● Afet hemşiresinin rol ve sorumluluklarını açıklar.	Anlatım Soru-cevap Örneklendirme
19. 03.2026		Dr. Öğr. Üyesi Eylül Gülnur ERDOĞAN	Afetlerde Hastane Öncesi Acil Sağlık Hizmetleri	Afet bölgesinde sağlık hizmetlerinin organizasyonu, acil bakımın planlanması ve uygulanması.	● Afet bölgesinde sağlık hizmetlerinin organizasyonunu açıklar. ● Afet koşullarında acil bakımın planlanma sürecini açıklar. ● Acil bakım uygulamalarını afet senaryoları çerçevesinde açıklar ● Afet bölgesinde sağlık hizmetlerinde hemşirenin rolünü açıklar.	Anlatım Soru-cevap Örneklendirme Görsel Materyal Kullanımı VİDEO
26. 03.2026		Dr. Öğr. Üyesi Eylül Gülnur ERDOĞAN	Afetlerde Hastane Öncesi İlk yardım	Afet ortamında temel ilk yardım uygulamaları, yaralıların stabilizasyonu ve nakle hazırlanması.	● Afet ortamında temel ilk yardım uygulamalarını açıklar ● Yaralıların stabilizasyon sürecini tanımlar ● Yaralıların güvenli nakle hazırlanma basamaklarını açıklar ● Afet koşullarında ilk yardım ve nakil sürecinde hemşirenin rolünü açıklar.	Anlatım Soru-cevap Örneklendirme VİDEO
01. 04.2026		Dr. Öğr. Üyesi Eylül Gülnur ERDOĞAN	Afet Triyajı ve Hastane Acil Sağlık Hizmetleri	Afet triyajının ilkeleri, önceliklendirme, hastane acil servislerinin afetlerdeki işleyişi.	● Afet triyajının temel ilkelerini açıklar. ● Afet ortamında yaralıların önceliklendirilmesini bilir. ● Hastane acil servislerinin afetlerdeki işleyişini açıklar. ● Afet triyajı ve acil servis yönetiminde hemşirenin rolünü açıklar.	Anlatım Soru-cevap Örneklendirme Görsel Materyal Kullanımı VİDEO

9.04.2026		Dr. Öğr. Üyesi Eylül Gülnur ERDOĞAN	Afetlerde Çevre Sağlığı Hizmetleri	Su, sanitasyon, barınma, atık yönetimi ve çevre sağlığının afet sonrası önemi.	- Afetlerde su ve sanitasyon hizmetlerinin önemini açıklar. - Afet sonrası barınma ve atık yönetimi uygulamalarını değerlendirir. - Çevre sağlığının afet sonrası toplum sağlığına etkilerini açıklar. - Afetlerde çevre sağlığı hizmetlerinde hemşirenin rolünü değerlendirir.	Anlatım Soru-cevap Örneklendirme Görsel Materyal Kullanımı VİDEO
11-19.04.2026		Dr. Öğr. Üyesi Eylül Gülnur ERDOĞAN	YARIYIL İÇİ SINAVI			
23.04.2026		Dr. Öğr. Üyesi Eylül Gülnur ERDOĞAN	Afetlerde Bulaşıcı Hastalıklar	Afet sonrası bulaşıcı hastalık riskleri, salgın kontrolü, koruyucu sağlık önlemleri.	- Afet sonrası ortaya çıkabilecek bulaşıcı hastalık risklerini açıklar. - Afet sonrası salgın kontrolü yöntemlerini değerlendirir. - Koruyucu sağlık önlemlerini tanımlar - Afet sonrası bulaşıcı hastalıkların önlenmesinde hemşirenin rolünü açıklar.	Anlatım Soru-cevap Örneklendirme Görsel Materyal Kullanımı Beyin Fırtınası
30.04.2026		Dr. Öğr. Üyesi Eylül Gülnur ERDOĞAN	Afetlerde Beslenme Hizmetleri	Afetzedelerin beslenme ihtiyaçlarının belirlenmesi, beslenme hizmetlerinin organizasyonu.	- Afetlerde afetzedelerin beslenme ihtiyaçlarını belirler. - Afet sonrası beslenme hizmetlerinin organizasyonunu açıklar. - Yetersiz beslenmenin toplum sağlığı üzerindeki etkilerini değerlendirir. - Afet koşullarında beslenme hizmetlerinde hemşirenin rolünü açıklar.	Anlatım Soru-cevap Örneklendirme Beyin Fırtınası
8.05.2026		Dr. Öğr. Üyesi Eylül Gülnur ERDOĞAN	Afetlerde Dezavantajlı Gruplara Yaklaşım	Çocuklar, yaşlılar, engelliler, kadınlar gibi risk gruplarına yönelik hemşirelik yaklaşımları.	- Afetlerde dezavantajlı grupların (çocuklar, yaşlılar, engelliler, kadınlar) özel bakım gereksinimlerini tanımlar. - Risk gruplarına yönelik hemşirelik yaklaşımlarını açıklar. - Afet ortamında dezavantajlı bireylerin korunmasına yönelik hemşirelik girişimlerini açıklar - Dezavantajlı gruplara bakımda hemşirenin rol ve sorumluluklarını değerlendirir.	Anlatım Soru-cevap Örneklendirme Beyin Fırtınası
15.05.2026		Dr. Öğr. Üyesi Eylül Gülnur ERDOĞAN	Afetler ve Çocuk Sağlığı	Afetlerin çocukların fiziksel ve ruhsal sağlığı üzerindeki etkileri ve bakım yaklaşımları.	- Afetlerin çocukların fiziksel sağlığı üzerindeki etkilerini açıklar. - Afetlerin çocukların ruhsal sağlığı üzerindeki etkilerini değerlendirir. - Afet ortamında çocuklara yönelik hemşirelik bakım yaklaşımlarını açıklar - Çocuk sağlığını koruma ve geliştirmede hemşirenin rolünü açıklar.	Anlatım Soru-cevap Örneklendirme Beyin Fırtınası

22.05.2026		Dr. Öğr. Üyesi Eylül Gülnur ERDOĞAN	KISA SINAV			
4.06.2026		Dr. Öğr. Üyesi Eylül Gülnur ERDOĞAN	Okul Sağlığı Hemşireliği ve Afetlere Yaklaşım	Afetlere hazırlık, müdahale ve iyileştirme süreçlerinde okul sağlığı hemşireliğinin görevleri.	- Okul sağlığı hemşireliğinin afetlere hazırlık sürecindeki görevlerini açıklar. - Afet sırasında okul ortamında yapılması gereken hemşirelik girişimlerini açıklar. - Afet sonrası iyileştirme sürecinde okul sağlığı hemşireliğinin rolünü değerlendirir. - Çocukların okul ortamında afetlere karşı korunmasına yönelik stratejiler değerlendirir.	Anlatım Soru-cevap Örneklendirme Görsel Materyal Kullanımı (Şemalar, resimler)
11.06.2026		Dr. Öğr. Üyesi Eylül Gülnur ERDOĞAN	Afetlerin Ruh Sağlığına Etkileri Afetlerde Psikososyal Destek ve Rehabilitasyon	Afet sonrası psikolojik sorunlar (travma, kayıp, stres), psikososyal destek ve rehabilitasyon uygulamaları.	- Afetlerin bireylerin ruh sağlığı üzerindeki etkilerini (travma, kayıp, stres vb.) açıklar. - Afet sonrası ortaya çıkan psikolojik sorunları değerlendirir. - Afetlerde psikososyal destek yöntemlerini açıklar. - Afet sonrası rehabilitasyon uygulamalarını ve hemşirelik bakımındaki önemini tartışır.	Anlatım Soru-cevap Örneklendirme
18.06.2026		Dr. Öğr. Üyesi Eylül Gülnur ERDOĞAN	Afet Müdahalesinde Yasal ve Etik Sorunlar / Olağandışı Durumların Yönetiminde Teknoloji Kullanımı	Afetlerde hemşirelik bakımında yasal sorumluluklar ve etik ikilemler, bilgi teknolojilerinin (tele-sağlık, dijital kayıt, erken uyarı sistemleri) afet yönetiminde kullanımı.	- Afetlerde hemşirelik bakımında yasal sorumlulukları açıklar. - Afet ortamında ortaya çıkabilecek etik ikilemleri değerlendirir. - Olağandışı durumların yönetiminde bilgi teknolojilerinin (tele-sağlık, dijital kayıt, erken uyarı sistemleri) kullanımını açıklar. - Teknoloji kullanımının afet yönetimine katkılarını tartışır.	Anlatım Soru-cevap Örneklendirme
20-30.06.2026		Dr. Öğr. Üyesi Eylül Gülnur ERDOĞAN	FİNAL SINAVI			

3. Afet Hemşireliği Dersi Kaynak Listesi

Atasoy E. & Özpulat F. (2022). Afet Hemşireliği, Nobel Kitabevi, 1. Baskı, Ankara.

Karababa A.O(2002). Olağandışı durumlarda sağlık hizmetleri sağlık çalışanının el kitabı, Türk Tabipleri Birliği, 1. Baskı, Ankara.

Milli Eğitim Bakanlığı (2011). Olağanüstü durumlarda çevre sağlığı hizmetleri, Ankara.